

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Ερωτήματα σχετικά με τα μεγάλα ζητήματα της ζωής

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Μπορεί να είναι υπόθεση των «ειδικών» η αναζήτηση μιας απάντησης για το Θεό, τον κόσμο και τον άνθρωπο;
2. Η παρατήρηση και η ανθρώπινη λογική πιστεύεις ότι μπορούν να σταθούν αφορμή για ικανοποιητική απάντηση στο πρόβλημα της ύπαρξης;
3. Η προτροπή της Εκκλησίας «πίστευε μετ' ερεύνης» θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι αφαιρεί την ελευθερία του ανθρώπου;
4. Να αναλύσετε τους στίχους από το ποίημα του Δροσίνη στο τέλος της Δ.Ε.1:
«Μήπως ό,τι θαρρούμε βασίλεμα
γλυκοχάραμ' αυγής είναι πέρα
κι αντί νάρθει μια νύχτ' αξιμέρωτη
ξημερώνει μι' αβράδυαστη μέρα;».
5. Έχει τη δυνατότητα ο Χριστιανισμός να δώσει απαντήσεις στα βασανιστικά ερωτήματα που απασχολούν τον άνθρωπο και πώς μπορείτε να το υποστηρίξετε ή και να το απορρίψετε;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Ποια είναι η βασική θέση της Εκκλησίας ως προς το θέμα της σχέσης πίστης και έρευνας;
2. Αναφέρετε ιεραρχικά τα βασικότερα ερωτήματα που απασχολούν σήμερα τους νέους και που σχετίζονται με θεολογικά, κοσμολογικά και ανθρωπολογικά θέματα.

1.3. Συδυσασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Τον άνθρωπο πάντα απασχολεί το πρόβλημα της αναζήτησης της αλήθειας για τη ζωή.
 - α. Γιατί το πλήθος των φιλοσόφων και ερευνητών δεν μπόρεσε να δώσει μια ολοκληρωμένη απάντηση, κοινά αποδεκτή από τους ανθρώπους.
 - β. Έχει η Εκκλησία ολοκληρωμένη απάντηση και σε τι συνίσταται;
2. Δεχόμαστε ότι η πίστη δεν είναι παράλογη και δεν αντιτάσσεται στο λογικό.
 - α. Πώς δικαιολογείται το γεγονός ότι πολλοί αμφισβητούν το χώρο της πίστης;
 - β. Γιατί αρκετοί πιστοί προβαίνουν σε παράλογες κινήσεις στη ζωή τους;
3. Αν η ορμή προς αναζήτηση του Θεού είναι έμφυτη τότε:
 - α. Σε τι οφείλεται η ανθρώπινη αδιαφορία απέναντι στη θρησκευτικότητα;
 - β. Μπορείτε να επισημάνετε δείγματα της έμφυτης αυτής ορμής στην προσωπική σας ζωή;

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Η χριστιανική διδασκαλία για το Θεό φέρει τη σφραγίδα:
 - α. της εμπειρίας των αρχαίων φιλοσόφων
 - β. της πείρας αγίων ανθρώπων
 - γ. της ζωής του λαού
2. Η πίστη:
 - α. δεν αντιτάσσεται στο λογικό
 - β. αντιτάσσεται στο λογικό
 - γ. δεν υπερβαίνει την ανθρώπινη λογική

β) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

ανθρώπινη λογική, ερευνάς, ερέυνα, φυσική πραγματικότητα, πίστη, μετ'ερέυνης, Εκκλησία, έρευνα, αδιέξοδα, πίστευε, υπερβαίνουν, πέρα, αδύνατη, πιστεύεις

Εσφαλμένα έχει αποδοθεί στην ο λόγος «πίστευε και μη» . Η Εκκλησία πάντοτε διακηρύττει το «πίστευε» . Δηλαδή η δεν απαγορεύεται, αλλά πηγαίνει παράλληλα με την Η αποδοχή μιας άλλης εκδοχής με τη φράση «ερέυνα και», που σημαίνει πρώτα να και κατόπιν να, θα οδηγούσε σε, γιατί υπάρχουν περιοχές όπου η ανθρώπινη έρευνα είναι, καθώς τα θέματα της πίστης την και αναφέρονται σε πραγματικότητες που είναι από τη

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοιχτής απάντησης

- A.** Κυκλώστε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση, αιτιολογώντας με συντομία την απάντησή σας.
1. Πολλές απαντήσεις δόθηκαν κατά καιρούς σε βασανιστικά υπαρξιακά ερωτήματα και θα πρέπει να αναζητηθούν μεταξύ των άλλων και σε:
 - α. κρατικές ιδεολογίες
 - β. οικονομικές θεωρίες
 - γ. ηθικά και κοινωνικά συστήματα
 2. Η φράση «πίστευε και μη ερέυνα» έχει αποδοθεί εσφαλμένα:
 - α. στην εβραϊκή θρησκεία
 - β. στην Εκκλησία
 - γ. στη φιλοσοφία του Διαφωτισμού

B. Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

Αιτιολογήστε τις επιλογές σας.

1. Τα θέματα της πίστης προϋποθέτουν την ελευθερία.	Σ	Λ
2. Σπάνια οι φιλόσοφοι δίνουν απάντηση σε υπαρξιακά προβλήματα.	Σ	Λ
3. Μερικοί άνθρωποι αποφεύγουν να θέτουν ερωτήματα σχετικά με τα μεγάλα ζητήματα της ζωής.	Σ	Λ

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

1. Να κληθούν οι μαθητές να θέσουν ερωτήματα πάνω σε μεγάλα ζητήματα της ζωής με προσωπική αξιολογική σειρά.
2. Να γίνει μια έρευνα μέσα και έξω από το σχολείο με στόχο να καταγραφούν τι προκρίνουν οι συμμαθητές των παιδιών ή ο κόσμος ως μεγάλα ζητήματα της ζωής και να εξαχθούν ανάλογα συμπεράσματα.

3. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Ερωτήματα πάνω σε μεγάλα ζητήματα της ζωής σε λογοτεχνικά κείμενα.
2. Υπαρξιακά ερωτήματα στον «Μεγάλο κανόνα».
3. Σύγχρονη μουσική και μεγάλα ζητήματα της ζωής.
4. Υπαρξιακά προβλήματα στο έργο του Καζαντζάκη «Αναφορά στο Γκρέκο».

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Το ζήτημα για το Θεό

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Οι διάφορες αντιλήψεις για το Θεό θα μπορούσαν να επηρεάσουν ένα νέο στη διαμόρφωση της προσωπικής του γνώμης γι' Αυτόν;
2. Υπάρχει στον άνθρωπο αναζήτηση του Θεού και πώς διαπιστώνεται;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Ποια είναι η βασική προϋπόθεση για την αναζήτηση και την προσέγγιση του Θεού και πώς την κατανοείτε προσωπικά;
2. Αναφέρετε τρεις από τις γνωστότερες αντιλήψεις για το Θεό και δώστε τη δική σας άποψη γι' αυτές.

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

- Η αντίληψη ενός τιμωρού Θεού είναι παγκόσμια γνωστή και μεταφέρεται από γενιά σε γενιά.
 - α. Γιατί η Εκκλησία είναι αντίθετη μ' αυτή;
 - β. Η άποψη αυτή της Εκκλησίας έρχεται σε αντίθεση με τη διδασκαλία της για τη δικαιοσύνη του Θεού;

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Η προσέγγιση του Θεού προϋποθέτει:
 - α. την κάθαρση ψυχής και σώματος
 - β. την κάθαρση της ψυχής από τα πάθη
 - γ. την κάθαρση βασικών αισθήσεων.

2. Η άποψη ότι ο Θεός αμείβει και ανταποδίδει:
 - α. είναι απαράδεκτη για την Εκκλησία
 - β. είναι απόλυτα αποδεκτή
 - γ. είναι αποδεκτή υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

δ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να βάλετε τις παρακάτω λέξεις στα κατάλληλα κενά του κειμένου που ακολουθεί:

*ατελής, ακαταληψία, απρόσιτο, άπειρη, ακατάληπτον, ύπαρξης,
Θεού, απειρία, θείον, ακατάληπτο, ουσίας, νους, Άπειρον,
άκτιστη, Θεό, ουσίας, αδύνατη*

Το μυστήριο της και της του Θεού παραμένει
και και η γνώση του είναι Ο
και πεπερασμένος άνθρωπος αδυνατεί να συλλάβει την έννοια της
..... του, η οποία είναι,, τέλεια και
γνωστή μόνο στον ίδιο το Ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός τονίζει
επιγραμματικά: « τοκαικαι τούτο
μόνον αυτού καταληπτόν ηκαι».

ε) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου «σωστό -λάθος».

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Η καθολικότητα του θρησκευτικού φαινομένου μαρτυρεί την ύπαρξη του Θεού.	Σ	Λ
2. Ο Θεός είναι μια ανώτερη δύναμη, το ύψιστο ον.	Σ	Λ
3. Το ανικανοποίητο της ανθρώπινης ψυχής συνηγορεί υπέρ της ύπαρξης του Θεού.	Σ	Λ
4. Ο Θεός βρίσκεται παντού μέσα στον κόσμο.	Σ	Λ
5. Ο Απ. Παύλος είχε αντιληφθεί ότι οι Αθηναίοι ενδιαφέρονταν για ένα Θεό, συμπλήρωμα του υπάρχοντος Πανθέου.	Σ	Λ
6. Ο ανθρώπινος εγωισμός αποτελεί μέσον για την ορθή κρίση στο ζήτημα της ύπαρξης του Θεού.	Σ	Λ
7. Η πλήρης και αληθινή γνώση του Θεού είναι πράγμα αδύνατο για τον άνθρωπο.	Σ	Λ
8. Η απάθεια που έχει ο Θεός εξ αιτίας της πνευματικής φύσης του δεν συνηγορεί υπέρ της εκδικητικότητας που πιστεύεται ότι έχει.	Σ	Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

A. Κυκλώστε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση, αιτιολογώντας με συντομία την απάντησή σας.

1. Το ζήτημα για το Θεό βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με το ερώτημα για:
 - α. την επιστήμη
 - β. τον άνθρωπο και τον κόσμο
 - γ. την αναγκαιότητα της τεχνολογίας
2. Κατά τη θρησκείολογία:
 - α. όλοι σχεδόν οι άνθρωποι πιστεύουν σε κάποιο Θεό.
 - β. υπήρξαν λαοί που δεν αναζήτησαν το Θεό.
 - γ. οι πρωτόγονοι δεν αναζήτησαν το Θεό.

B. Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

Αιτιολογήστε τις επιλογές σας.

1. Η αναζήτηση του Θεού προϋποθέτει την υπέρβαση φραγμών που θέτει ο εγωισμός.	Σ	Λ
2. Η γνώση του Θεού είναι δυνατή και μέσω της φιλοσοφίας.	Σ	Λ
3. Ο Αριστοτέλης είπε ότι λίγοι είναι οι άνθρωποι που από τη φύση τους επιθυμούν να γνωρίζουν.	Σ	Λ

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. Να αναζητηθούν οι προσωπικές αντιλήψεις των μαθητών για το Θεό και να συζητηθούν στην τάξη
2. Να αναλυθούν τα κείμενα του βιβλίου

3. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Αναζητώντας το Θεό. Ένα θέμα που μπορεί να αναπτυχθεί με βάση κείμενα πατερικά, λογοτεχνικά ή θεατρικά.

Ενδεικτικά προτείνονται κείμενα από τον:

- Γρηγόριο Θεολόγο
- Συμεών νέο Θεολόγο
- Παπαδιαμάντη
- Καζαντζάκη

2. Παρουσίαση του βιβλίου «Οι περιπέτειες ενός προσκυνητού» (εκδ. Αστήρ).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Θρησκεία: ένα πανανθρώπινο φαινόμενο

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Να σχολιάσετε τον ορισμό της θρησκείας που δίνει ο απόστολος Ιάκωβος (κείμενο 1 της διδακτ. ενότητας 3).
2. Πώς αποδεικνύεται ότι ο άνθρωπος είναι ον θρησκευτικό;
3. Είναι αναγκαία η παρουσία της θρησκείας στη ζωή του ανθρώπου;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Δώστε ένα δικό σας ορισμό για τη θρησκεία, λαμβάνοντας υπόψη τους διάφορους ορισμούς που διατυπώνονται στο βιβλίο σας.
2. Ποια είναι η βασική πηγή της θρησκείας;
3. Είναι η θρησκευτικότητα έμφυτη και πώς καταδεικνύεται αυτό;
4. Ποια είναι τα είδη των θρησκειών;
5. Ποιος είναι ο στόχος της θρησκείας;
6. Είναι τελικά αναγκαία η θρησκεία;

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

- Ο άνθρωπος έχει χαρακτηριστεί από πολλούς ερευνητές ως ον θρησκευτικό:
 - α. Πώς πρέπει να εννοηθεί ο όρος «θρησκευτικό»;
 - β. Είναι δυνατό η θρησκευτικότητα να αγγίζει κάθε πτυχή του ανθρώπινου βίου;

1.4 Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Η θρησκεία αποτελεί κατά τη διδασκαλία της Εκκλησίας:
 - α. ένα κοινωνικοπολιτικό φαινόμενο
 - β. ένα καθαρά χριστιανικό φαινόμενο
 - γ. ένα πανανθρώπινο φαινόμενο.

2. Ο βασικός στόχος της θρησκείας, η λύτρωση, κατανοείται:
 - α. ως μεταθανάτια γαλήνη
 - β. ως επίγεια ευτυχία και εξασφάλιση μελλοντικών αγαθών
 - γ. ως εξασφάλιση μεταθανάτιας αναμαρτησίας.

3. Κατά γενική ομολογία η θρησκεία:
 - α. παρέχει ένα έντονο προβληματισμό στα άτομα
 - β. δίνει νόημα στον θρησκευτικά προβληματισμένο άνθρωπο
 - γ. δίνει νόημα και περιεχόμενο στη ζωή του ανθρώπου.

δ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

Βάθος, βίωμα, πανανθρώπινο, θρησκευτικό, ουσία, πνευματική, εκφάνσεις

Ο άνθρωπος είναι ον Η θρησκεία ως φαινόμενο διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στην ζωή των ανθρώπων, αλλά συγχρόνως επηρεάζει βαθιά την και τις του πολιτισμού των λαών. Το θρησκευτικό χαρακτηρίζεται από το και την ένταση.

ε) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου «σωστό -λάθος».

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Το φαινόμενο της θρησκείας είναι μονοδιάστατο.	Σ	Λ
2. Η θρησκεία συνοδεύει τον άνθρωπο από την αυγή της ιστορίας του.	Σ	Λ
3. Πηγή της θρησκείας αναμφισβήτητα είναι η άγνοια των ανθρώπων.	Σ	Λ
4. Στη χριστιανική πίστη έσχατος σκοπός είναι η «Βασιλεία του Θεού».	Σ	Λ
5. Κατά τον Όττο το άγιο βιώνεται ως μυστήριο βίαιης παρουσίας του Θεού στην ψυχή.	Σ	Λ
6. Στην Κ. Διαθήκη η θρησκεία συγκεφαλαιώνεται στην αγάπη προς το συνάνθρωπο.	Σ	Λ
7. Είναι πολύ απλό να προσδιορίσουμε τι είναι η «θεότητα».	Σ	Λ
8. Η θρησκεία ισούται με την ελεύθερη απάντηση στην πρόσκληση του Θεού για λύτρωση.	Σ	Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοιχτής απάντησης

Βάλτε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση και αιτιολογείστε σύντομα την επιλογή σας.

- Το θρησκευτικό φαινόμενο είναι πανανθρώπινο και τόσο παλαιό, όσο και ο άνθρωπος.
 - α. Αυτό συμβαίνει μόνον όταν ο άνθρωπος επιζητεί αρωγό στις δυσκολίες της ζωής.
 - β. Σήμερα δεν είναι ορατή η ύπαρξη του φαινομένου αυτού, επειδή ο άνθρωπος με τη βοήθεια της επιστήμης επιλύει τα προβλήματά του.
 - γ. Η φύση του ανθρώπου φαίνεται ότι αυθόρμητα κατευθύνεται προς την αποδοχή της ύπαρξης του Θεού.
 - δ. Επειδή είναι παλαιό φαινόμενο στις μέρες μας έπαψε να αποτελεί ένα κατ' ανάγκην πανανθρώπινο φαινόμενο.

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

1. Να καταγραφεί από τους μαθητές εκείνο που οι ίδιοι αντιλαμβάνονται με τον όρο θρησκεία. Να συγκριθεί με αυτό που κατανοεί η Εκκλησία.
2. «Τι είναι για σας η θρησκεία;» Ένα θέμα έρευνας εντός και εκτός του σχολείου.

3. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Με βάση κείμενα του Φρόντ, Άντλερ, Φρομ, Ντυρκαίμ, Ελιάντ να παρουσιάσουν από ομάδες μαθητών οι διάφορες απόψεις πάνω στη φύση, το χαρακτήρα και το σκοπό της θρησκείας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 4

Ποιος είναι ο Θεός κατά την πίστη του Χριστιανισμού

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Τι σημαίνει ότι ο Θεός είναι απρόσιτος στην ουσία του και μεθεκτός στις ενέργειές Του;
2. Ανιχνεύετε στην προσωπική σας ζωή την παρουσία των ενεργειών του Θεού;
3. Να σχολιάσετε το κείμενο *«ο νόμος δια Μωϋσέως εδόθη, η χάρις και η αλήθεια δια Ιησού Χριστού εγένετο. Θεόν ουδείς εώρακε πώποτε. Ο μονογενής υιός, ο ων εις τον κόλπον του πατρός, εκείνος εξηγήσατο»* (Ιωάν. 1, 17-18).

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Τι είναι οι ενέργειες του Θεού και σε ποια σχέση βρίσκονται με την ουσία Του;
2. Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στη φυσική Αποκάλυψη και την «εν Χριστώ» Αποκάλυψη;
3. Τι σημαίνει ότι ο Θεός είναι Τριαδικός;
4. Ποια είναι τα προσωπικά ιδιώματα των τριών προσώπων της Αγ. Τριάδος;
5. Γιατί ο Θεός θεωρείται και είναι «ψηλαφητός» στην ιστορία;
6. Σχολιάστε τη φράση της Κ. Διαθήκης ότι «ο Θεός αγάπη εστί».

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Ο Θεός, πιστεύουμε, είναι Τριαδικός.
 - α. Τι σημαίνει αυτό;
 - β. Γιατί δεν πρόκειται για πίστη σε τρεις θεότητες;
2. Ο Θεός είναι αγάπη.
 - α. Ποια είναι η έννοια της αγάπης;
 - β. Η ανθρώπινη αγάπη μετέχει στην αγάπη του Θεού;

3. Ο Μέγας Αθανάσιος στο λόγο του «Κατά Ελλήνων» αναφέρει: *«Είναι ανάγκη να κατανοηθεί ο Θεός, ο ηγεμόνας του παντός, μέσω της τάξης και αρμονίας του σύμπαντος και μάλιστα ως ένας και όχι πολλοί».*
- α. Με τι συνδυάζει την παρουσία του Θεού και γιατί;
 - β. Γιατί μια τέτοιου είδους κατανόηση τη θεωρεί ως «ανάγκη»;

1.4 Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

1. Σύμφωνα με τη διδασκαλία της Εκκλησίας ο Θεός:
 - α. είναι προσιτός και μεθεκτός στην ουσία Του
 - β. είναι προσιτός και μεθεκτός στην ουσία και τις ενέργειές Του
 - γ. είναι απρόσιτος στην ουσία Του
 - δ. είναι απρόσιτος στην ουσία και τις ενέργειές Του.
2. Η μέθεξη στις ενέργειες του Θεού εκδηλώνεται:
 - α. ως ευσέβεια του ατόμου
 - β. ως αγιότητα και θέωση
 - γ. ως απομάκρυνση από την ύλη και τον κόσμο.
3. Κάθε πρόσωπο του Τριαδικού Θεού:
 - α. είναι φορέας της ουσίας του Θεού στο ποσοστό που του ανήκει
 - β. δεν είναι φορέας του Θεού, εφ' όσον θεωρείται μεμονωμένα
 - γ. είναι φορέας της ουσίας του Θεού και ταυτόχρονα ο όλος Θεός.
4. Ψηλαφητός στην ιστορία είναι ο Θεός:
 - α. ως Υιός του Θεού
 - β. ως ο Θεός - Πατέρας
 - γ. ως Τριάδα.
5. Η αγάπη του Θεού κορυφώνεται:
 - α. με τη σταυρική θυσία του Χριστού
 - β. με τη δημιουργία του κόσμου
 - γ. με τη γέννηση του Χριστού
 - δ. με την Ανάσταση του Χριστού.

β) Ερωτήσεις διάταξης

Το σύμβολο της πίστεως περιέχει μια σειρά θεμελιωδών για τη σωτηρία γεγονότων. Μπορείς να τα τοποθετήσεις στη σωστή τους σειρά;

Λανθασμένη σειρά

Σωστή σειρά

α) «ομολογώ εν βάπτισμα»	α)
β) «και πάλιν ερχόμενον κρίναι»	β)
γ) «τον δι' ημάς...κατελθόντα...»	γ)
δ) «ποιητήν ουρανού και γης»	δ)
ε) «σταυρωθέντα τε υπερ ημών»	ε)
στ) «προσδοκώ ανάστασιν νεκρών»	στ)
ζ) «και αναστάντα τη τρίτη ημέρα»	ζ)
η) «τον εκ του Πατρός γεννηθέντα»	η)

γ) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

Να ενώσετε με μια γραμμή τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. (Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί ένα μόνο στοιχείο της στήλης Β).

A

B

Πατήρ

γεννητός

Υιός

κτίσμα

Αγ. Πνεύμα

αγέννητο

άνθρωπος

ψηλαφητός

εκπορευτό

θαυμαστός

δ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

ασύλληπτο, ουσία, υποστάσεις, ένας, λογικό, μυστήριο, Τριαδικός, πίστης

Το επίκεντρο της χριστιανικής διδασκαλίας και για το Θεό συνοψίζεται στη φράση: «ο ως προς την ουσία ή φύση Θεός είναι ως προς τις ή πρόσωπα». Το μυστήριο του Τριαδικού Θεού είναι από την ανθρώπινη σκέψη. Επομένως, είναι αδύνατο να το διερευνήσουμε

ε) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου «σωστό -λάθος»

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Ο Θεός είναι απρόσιτος στις ενέργειές του.	Σ	Λ
2. Μερική γνώση του Θεού αποκτούμε με την υπερ-φυσική αποκάλυψη εν Χριστώ.	Σ	Λ
3. Ο Θεός είναι μεθεκτός ως προς την ουσία του.	Σ	Λ
4. Η αγιότητα και η θέωση είναι ο ανώτερος βαθμός μέθεξης στις ενέργειες του Θεού.	Σ	Λ
5. Η αγάπη είναι το ιδιαίτερο γνώρισμα του Θεού στο Χριστιανισμό.	Σ	Λ
6. Η παραβολή του ασώτου υιού τονίζει τη δικαιοσύνη του Θεού.	Σ	Λ
7. Τα τρία πρόσωπα της Αγίας Τριάδας έχουν τα προσωπικά τους ιδιώματα.	Σ	Λ
8. Ο Θεός είναι ελάχιστα ψηλαφητός στην ιστορία.	Σ	Λ

1.5 Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

Βάλτε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση και αιτιολογήστε σύντομα την επιλογή σας.

- Με τη φυσική αποκάλυψη αποκτάμε μερική γνώση του Θεού.
- Με την υπερφυσική αποκάλυψη είναι δυνατή η γνώση της ουσίας του Θεού.
- Η σπουδαιότερη και εμφανέστερη παρουσία του Θεού στην ιστορία έγινε με την παράδοση του Νόμου στο Μωϋσή.

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΟ ΣΠΗΤΙ

- Να γίνει ανάλυση του Συμβόλου της Πίστεως
- Να γίνει παρουσίαση περιπτώσεων από την ιστορία όπου έγινε ο Θεός «ψηλαφητός».
- Να αναζητηθούν κείμενα από την Αγία Γραφή που καταδεικνύουν αυτό που πιστεύει ο Χριστιανισμός για το Θεό.

3. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Να γίνει θεολογική και εικαστική ανάλυση της ορθόδοξης εικόνας της Αγίας Τριάδος.
- Από τις Κατηχήσεις του Αγ. Κυρίλλου Ιεροσολύμων (εκδ. Ι. Μ. Αγ. Ιωάννου Καρέα) να γίνει παρουσίαση των σχετικών με την Αγ. Τριάδα κεφαλαίων.
- Στο ίδιο πνεύμα να γίνει παρουσίαση κειμένων της Έκδοσης Ορθοδόξου Πίστεως του Αγ. Ιωάννου Δαμασκηνού.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 5

Η Βασιλεία του Θεού: Όραμα αλλιώτικης ζωής ή ουτοπία;

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Ποιο είναι το περιεχόμενο του όρου “Βασιλεία των ουρανών” και ποιες διαστάσεις τού προσδίδει ο Χριστός;
2. Ο όρος “Βασιλεία του Θεού” δηλώνει μια θεϊκή εξουσία ή έναν διαφορετικό κόσμο; Ποια είναι η σχέση του όρου αυτού με το πρόσωπο του Ιησού;
3. Με ποιο τρόπο παρουσίασε έμπρακτα τα αγαθά της Βασιλείας του Θεού ο Χριστός και τι απαιτεί η πραγματοποίησή της από την πλευρά του ανθρώπου;
4. Ποια είναι η σχέση της Βασιλείας του Θεού με τη Λατρεία της Εκκλησίας;
5. Πώς μπορεί να αποκτήσει πρακτικό χαρακτήρα το μήνυμα της Βασιλείας του Θεού και ποια η αναγκαιότητά του στη σύγχρονη εποχή;
6. Ποια είναι η σχέση της ιστορίας της Εκκλησίας με τον αγώνα για την επικράτηση της Βασιλείας του Θεού; Μπορείς να αναφέρεις κάποια παραδείγματα;
7. Γιατί δεν είναι ουτοπική η πρόκληση της Εκκλησίας για την ενεργό συμμετοχή του ανθρώπου στην πραγματικότητα της Βασιλείας του Θεού;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Με βάση τα πρότυπα των ανθρώπων της Βασιλείας του Θεού να συνθέσεις τα στοιχεία που αποτελούν την ουσία της.
2. Κάθε μορφή αγώνα που έκαναν και κάνουν οι χριστιανοί μπορούμε να πούμε ότι γίνεται για την επικράτηση της Βασιλείας του Θεού και γιατί;
3. Αποτελεί σήμερα η Βασιλεία του Θεού ένα όραμα αλλιώτικης ζωής ή όχι και γιατί;
4. Με αφορμή τις παραβολές του Ιησού να παρουσιάσεις τα χαρακτηριστικά της Βασιλείας του Θεού.

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Σημείο αναφοράς στη Βασιλεία του Θεού είναι το θεανθρώπινο πρόσωπο του Χριστού.
 - α. Ποιος είναι ο λόγος αυτής της συσχέτισης;
 - β. Η προσέγγιση της έννοιας της Βασιλείας του Θεού με ποιους τρόπους είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί από το σύγχρονο άνθρωπο;
2. Η Βασιλεία του Θεού αποτελεί ήδη μια πραγματικότητα.
 - α. Πώς γίνεται αυτό κατανοητό και τι απαιτείται από την πλευρά του ανθρώπου;
 - β. Μπορεί να νιώσει μέλος της ο σύγχρονος νέος και τι χρειάζεται κατά τη γνώμη σου γι' αυτό;

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Το κήρυγμα της Βασιλείας του Θεού δόθηκε από τον Χριστό στον κόσμο:
 - α. Με την ερμηνεία του Νόμου στη Συναγωγή
 - β. Με τη διδασκαλία και τις παραβολές Του
 - γ. Με τους διάλογους Του με τον αγαπημένο Του μαθητή και τη μητέρα Του.
2. Πρότυπα των ανθρώπων της Βασιλείας του Θεού είναι:
 - α. οι ιερείς και επίσκοποι της Εκκλησίας
 - β. οι ειρηνοποιοί και οι ελεήμονες
 - γ. οι πνευματικοί και πολιτικοί ηγέτες.

β) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

Να ενώσετε με μια γραμμή τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. (Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί ένα μόνο στοιχείο της στήλης Β)

A

1. πτωχοί τω πνεύματι
2. πενθούντες
3. πραείς
4. καθαροί τη καρδία
5. ελεήμονες

B

- α. καθαρότητα
- β. ομόνοια
- γ. ειρήνη
- δ. θλίψη για το κακό
- ε. ταπείνωση
- στ. ελεημοσύνη
- ζ. συμπάθεια προς τους πάσχοντες

γ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

Εκκλησία, στρατευομένη, Βασιλεία του Θεού, πρόσκληση, συμμετοχή, θριαμβεύουσα, λυτρωτική, ουτοπική, αγαθά.

Η ως μια νέα κοινωνία σε πορεία, έκανε πράξη σποραδικά μέσα στην ιστορία τα μηνύματα της Κι αυτό γιατί στην ουσία της ταυτίζονται· η μεν Εκκλησία με την επίγεια μορφή της Βασιλείας του Θεού, η δε με τη μέλλουσα, τέλεια και ένδοξη μορφή της. Επομένως η της Εκκλησίας για την ενεργό μας στη νέα πραγματικότητα της Βασιλείας του Θεού δεν είναι μια πρόσκληση, αλλά μια πρόκληση για το σύγχρονο άνθρωπο, ο οποίος διψά και εναγωνίως αναζητεί τα της Βασιλείας του Θεού.

δ) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου “σωστό-λάθος”

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Η Βασιλεία του Θεού αποτελεί μια εξωκόσμια κατάσταση.	Σ	Λ
2. Ο όρος “Βασιλεία των ουρανών” αναφέρεται στη θεϊκή εξουσία και κυριαρχία.	Σ	Λ
3. Άξονας της διδασκαλίας του Ιησού είναι η πραγματοποίηση της Βασιλείας του Θεού.	Σ	Λ
4. Η Βασιλεία του Θεού έχει κοινωνικό και προσωπικό χαρακτήρα.	Σ	Λ
5. Οι πραείς και οι ελεήμονες αποτελούν πρότυπα της Βασιλείας του Θεού.	Σ	Λ
6. Ο καλός Σαμαρείτης δείχνει το δρόμο προς τη Βασιλεία του Θεού	Σ	Λ
7. Η Βασιλεία των ουρανών είναι μια ουτοπική πρόσκληση για τους χριστιανούς.	Σ	Λ
8. Στη Λατρεία της Εκκλησίας αποφεύγεται η αναφορά στον όρο “Βασιλεία του Θεού”.	Σ	Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

Χαρακτηρίστε την παρακάτω πρόταση ως σωστή ή λανθασμένη, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

Αιτιολογήστε την επιλογή σας.

- Η Βασιλεία του Θεού έχει σχέση με την έννοια της θεϊκής εξουσίας και κυριαρχίας που κηρύττει, ενσαρκώνει και φανερώνει στον κόσμο ο Χριστός.

Σ Λ

.....
.....

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. Να γίνει παρουσίαση των βασικών ιδεών του Λόγου του αγίου Γρηγορίου Νύσσης “Περί του τι το του χριστιανού επάγγελμα” από το βιβλίο “*Το όνομα χριστιανός*”, μτφ. π. Παγκρατίου Μπρούσαλη, Αθήνα 1977.
2. Να γίνει μια επεξεργασία των Μακαρισμών (Ματθ. 5,3-16) και να δοθεί το περιεχόμενό τους με τον τύπο ενός δοκιμίου με σχόλια πάνω στην επικαιρότητα.
3. Με αφορμή τα κείμενα της ενότητας, να παρουσιαστεί το περιεχόμενο της Βασιλείας του Θεού και η αναγκαιότητά της στη σύγχρονη εποχή.

3. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Μια συζήτηση με τον επίσκοπο της περιοχής πάνω στο θέμα “Βασιλεία του Θεού”. Συζήτηση - Κριτικά σχόλια.
2. Να γίνει μια έρευνα στα πλαίσια σχολείου ή και της τοπικής κοινωνίας με θέμα “Τι γνωρίζετε για τη Βασιλεία του Θεού και τι σημαίνει για σας”. Τα αποτελέσματα της έρευνας να παρουσιαστούν στην τάξη και να συσχετιστούν με το περιεχόμενο της διδακτικής ενότητας.
3. Να δοθεί το περιεχόμενο της αναζήτησης ενός νέου κόσμου μέσα από τη σύγχρονη μουσική και τραγούδια και να συγκριθεί με αυτό της Βασιλείας του Θεού. Να παρουσιαστούν ομοιότητες και διαφορές, όσο και το κατά πόσον οι αναζητήσεις των νέων ανθρώπων πλησιάζουν το χριστιανικό μήνυμα για ένα νέο κόσμο.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 6

Γιατί ο Ιησούς Χριστός ήταν και είναι «σημείον αντιλεγόμενον»;

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Είναι δικαιολογημένη μέσα στην ιστορία η προφητική ρήση του θεοδόχου Συμεών ότι ο Χριστός θα είναι για τους ανθρώπους «σημείον αντιλεγόμενον»; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.
2. Επισημάνετε τους προβληματισμούς που δημιουργούνται σήμερα σχετικά με τη Γέννηση και την Ανάσταση του Χριστού. Δικαιολογήστε εάν μια ορθολογική προσέγγιση του ζητήματος είναι αρκετή.
3. Είναι δυνατό να δηλώνει κανείς χριστιανός αλλά να αμφισβητεί συγχρόνως θεμελιώδεις αρχές της πίστης (ιστορικότητα, ενανθρώπιση, θαύματα, Ανάσταση); Αιτιολογήστε την απάντησή σας.
4. Ο Κύριος ήρθε, κατά τον Ευαγγελιστή Ιωάννη (Ιω. 1.10ε), στον κόσμο αλλά *«ὁ κόσμος Αὐτόν οὐκ ἔγνω»* «*εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι Αὐτόν οὐ παρέλαβον*». Για ποιους λόγους, κατά τη γνώμη σας;
5. Ποια σημεία της διδασκαλίας και της δράσης του Ιησού οδήγησαν τους συγχρόνους του να αμφισβητήσουν το θεϊκό Του προορισμό;
6. Ποιοι παράγοντες ενίσχυσαν την αμφισβήτηση γύρω από το πρόσωπο και την προσφορά του Χριστού κατά τους νεότερους χρόνους;
7. Τι είναι αυτό που κατά βάθος συντηρεί τη διάθεση αμφισβήτησης του προσώπου του Ιησού Χριστού και του σωτηριολογικού του ρόλου; Πώς εκδηλώνεται;
8. Για ποιους λόγους κατά τη γνώμη σας οι σύγχρονοι του Ιησού αμφισβήτησαν τη θεϊκή Του αποστολή;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Ποια είναι η βασική δυσκολία για την αποδοχή της περί της Αναστάσεως του Χριστού διδασκαλίας;
2. Ποια κριτική άσκησε ο Ιησούς στη θρησκευτική και πολιτική ηγεσία του λαού Του;
3. Ποια είναι επιγραμματικά τα σημεία από τη ζωή του Χριστού τα οποία προκαλούν από την εποχή Του μέχρι σήμερα αμφισβητήσεις;
4. Αποτελεί η ιστορική κριτική θεμελιώδη προϋπόθεση για τη γνώση του προσώπου του Ιησού;
5. Ποια είναι τα στερεότυπα που κατασκευάστηκαν γύρω από το πρόσωπο του Χριστού;
6. Ποιο είναι το ουσιαστικότερο πρόβλημα για την αμφισβήτηση του προσώπου του Ιησού;
7. Γιατί έγινε ο Θεός άνθρωπος, κατά τον Μ. Αθανάσιο;

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Η αμφισβήτηση του προσώπου και της διδασκαλίας του Χριστού κατά τους νεότερους χρόνους έχει να κάνει με:
 - α. ιστορικούς και πολιτιστικούς παράγοντες
 - β. προσωπικούς και ψυχολογικούς παράγοντες;Σχολιάστε σύντομα τις παραπάνω θέσεις.
2. Υπάρχει ποικιλία αμφισβητήσεων γύρω από το ιστορικό πρόσωπο του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού.
 - α. Τι υγιή στοιχεία θα μπορούσατε εσείς σε αυτές να επισημάνετε;
 - β. Ποια βαθύτερη αδυναμία του ανθρώπου εντοπίζεται πίσω από κάθε συστηματική και επίμονη αμφισβήτηση τέτοιου τύπου;

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Ουσιαστικό πρόβλημα του ανθρώπου σε σχέση με την αποδοχή του προσώπου του Χριστού αποτελεί η αδυναμία του:
 - α. να ξεπεράσει τη μοναξιά του και να ενταχθεί σε θρησκευτικές οργανώσεις
 - β. να επιτύχει μόνος του να γίνει Θεός
 - γ. να υπερβεί τον εγωισμό του και να εμπιστευτεί το Θεό
 - δ. να αγαπά και να συγχωρεί τους ομοθρώσκους του.

2. Ο Ιησούς αμφισβήτησε:
 - α. την ιστορία των Εβραίων
 - β. την ηθική αξία των συμπατριωτών Του
 - γ. την αξίωση των Εβραίων για αποκλειστικότητα στη θεία αποκάλυψη.

β) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

φθορά, ηθικισμός, άνθρωπος, θάνατος, κακό, πρόσωπο, αλλοτρίωση, Θεός

Ο Ιησούς έδειξε ενδιαφέρον για τον Σε αντίθεση προς κάθε είδους δίδαξε ότι προέχει η διάσωση του ανθρωπίνου από την και τη και ότι μόνο η σχέση με τον νικά το και το

γ) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου “σωστό-λάθος”

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Η αμφισβήτηση της ιστορικότητας του προσώπου του Ιησού είναι σήμερα επιστημονικά τεκμηριωμένη.	Σ	Λ
2. Η Ανάσταση αποτελεί σκάνδαλο για την εγωιστική ανθρώπινη λογική.	Σ	Λ
3. Η επιθετικότητα και η αμφισβήτηση αποτελούν ψυχολογικούς μηχανισμούς άμυνας.	Σ	Λ
4. Ο “ηθικισμός” είναι το αντίθετο της υποκρισίας.	Σ	Λ
5. Ο εγωισμός εμποδίζει τον άνθρωπο να δεχθεί την Αλήθεια.	Σ	Λ
6. Ο Θεός, κατά τον Μ. Αθανάσιο, έγινε άνθρωπος για να γίνουμε εμείς θεοί.	Σ	Λ
7. Ο Χριστός αρνείται να κάνει θαύματα κατά παραγγελία.	Σ	Λ
8. Η ιστορική κριτική αποτελεί έναν επιμέρους δρόμο για τη γνώση του προσώπου του Χριστού.	Σ	Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

A. Κυκλώστε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση, αιτιολογώντας με συντομία την απάντησή σας.

1. Ο Ιησούς προκάλεσε τους σύγχρονούς του Ιουδαίους:
 - α. με την επιλογή του Ιούδα ως μαθητή του
 - β. με όλη τη ζωή και τη διδασκαλία του
 - γ. με την προτίμησή του για τους Έλληνες.
2. Ο άνθρωπος γνωρίζει ευκολότερα το Θεό:
 - α. όταν πιστεύει σε ό,τι λένε οι ιερείς
 - β. όταν ξεπεράσει τον εγωισμό του
 - γ. όταν είναι επιθετικός.

B. Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος). Αιτιολογήστε τις επιλογές σας.

1. Ο Χριστός δίδαξε ότι η αποκάλυψη του Θεού απευθύνεται μόνο στον Ισραηλιτικό λαό. Σ Λ
2. Η ιστορική κριτική είναι απολύτως αναγκαία για την κατανόηση του προσώπου του Ιησού Χριστού. Σ Λ
3. Ο Χριστός ήταν πολύ παραδοσιακός στις κοινωνικές και θρησκευτικές του αντιλήψεις. Σ Λ

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

1. Να συζητηθούν οι εικόνες περί του προσώπου του Ιησού στο έργο του A. Schweitzer *Ιστορία της έρευνας του βίου του Ιησού*, Αθήνα, 1982 (ελληνική μετάφραση: εκδ. Άρτος Ζωής) σε σχέση με τις νεότερες αμφισβητήσεις.
2. Να επισημανθεί η ανάγκη υγιούς αμφισβήτησης εσφαλμένων αντιλήψεων ή προκαταλήψεων γύρω από το πρόσωπο του Χριστού.
Ενδεικτικό βοήθημα: Juan Arias, *Ο Θεός στον οποίο δεν πιστεύω*, Αθήνα, 1982 (ελληνική μετάφραση: εκδ. Πορεία πνευματική).

3. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Να γίνει αναφορά στην κατά τους νεότερους χρόνους αλλαγή του κοσμολογίου και τις συνέπειές του στην κατανόηση του προσώπου του Χριστού, σύμφωνα με το έργο του John Robinson, *Τίμιμοι με το Θεό*, Θεσσαλονίκη, 1969 (μτφρ. Δ. Αναστασιάδη).
2. Να γίνει κριτική προσέγγιση στις αντίστοιχες θέσεις του E. Renan, του Γιάννη Κορδάτου* ή της Λιλής Ζωγράφου.

* Πρβλ. Σ. Αγουρίδη, “Ιησούς Χριστός και Χριστιανισμός”, στο περιοδικό *Γρηγόριος ο Παλαμάς*, 59 (1976), 73-87 (κριτική στις θέσεις του Γ. Κορδάτου).

3. Ο Ιησούς ως ιστορικό πρόσωπο: Να αξιοποιηθούν επιστημονικού χαρακτήρα βιβλία στα ελληνικά όπως:
- Γ. Πατρώνου, *Η ιστορική πορεία του Ιησού*, εκδ. Δόμος.
 - Ε. Σάντερς, *Το ιστορικό πρόσωπο του Ιησού*, εκδ. Φιλίστωρ.
 - A. Schweitzer, *Ιστορία της έρευνας του βίου του Ιησού*, εκδ. Άρτος Ζωής.
 - Γερ. Παπαδοπούλου (Επισκόπου Αβύδου), *Ορθοδοξία - Πίστη και Ζωή*, εκδ. Γρηγόρη.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 7

«Τίνα με λέγουσιν οί άνθρωποι εἶναι;»

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Παρερμηνεύεται το πρόσωπο του Χριστού σήμερα με τον ίδιο τρόπο που το παρερμήνευαν οι άρχοντες των Ιουδαίων, κυρίως μέσα σε εθνικιστικά πλαίσια; Πού αποδίδεις το φαινόμενο;
2. Σήμερα κυκλοφορούν ευρύτατα διάφορες αντιλήψεις που εισήχθησαν από το Διαφωτισμό σχετικά με το πρόσωπο του Χριστού. Ποια, νομίζεις, ότι θα ήταν η ενδεδειγμένη αντιμετώπιση;
3. Πώς κρίνεις τις απόψεις των σοσιαλιστών για το πρόσωπο του Χριστού;
4. Ο Ντοστογιέφσκυ γράφει: *“Υπάρχουν τρεις δυνάμεις στον κόσμο που θα μπορούσαν να νικήσουν και να υποτάξουν για πάντα τη συνείδηση αυτών των αδύναμων στασιαστών, κι αυτό για τη δική τους ευτυχία. Αυτές οι δυνάμεις είναι: το θαύμα, το μυστήριο και το κύρος. Εσύ απέρριψες και το’ να και τ’ άλλο και το τρίτο, κι έδωσες μονάχος Σου το παράδειγμα για να κάνουν όλοι το ίδιο”*. Τι εννοεί ακριβώς; Είναι μέσα στα πλαίσια της διδασκαλίας της Εκκλησίας για το πρόσωπο του Ιησού αυτή η θέση του συγγραφέα;
5. Ποια είναι η δογματική άποψη της Εκκλησίας για το πρόσωπο του Χριστού;
6. Ποιος είναι ο σκοπός της ενανθρώπησης του Λόγου του Θεού και τι προσφέρει ο Ιησούς ως Θεάνθρωπος στον κάθε άνθρωπο;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Γιατί η Εκκλησία πρόβαλε και θεμελίωσε τη θέση της για το πρόσωπο του Ιησού Χριστού αγιολογικά;
2. Ποια είναι η θέση της Εκκλησίας για το πρόσωπο του Ιησού Χριστού;
3. Σε ποιους λόγους, πιστεύεις, ότι οφείλεται η εμμονή πολλών στην άρνηση της ιστορικότητας του προσώπου του Χριστού;

4. “Γιατί, αν υπάρχει κανένας που αξίζει περισσότερο από κάθε άλλον την πυρά μας, αυτός είσαι Εσύ. Αύριο θα Σε κάψω”, λέει ο Ιεροεξεταστής προς το Χριστό στους “Αδελφούς Καραμαζώφ” του Ντοστογιέφσκυ. Τι υπονοεί ο συγγραφέας;
5. Γιατί απέτυχαν οι αιρετικοί να κατανοήσουν το πρόσωπο του Χριστού και με ποιο τρόπο αντιμετώπισε η Εκκλησία τις αιρέσεις;
6. Πώς προσπάθησαν να ερμηνεύσουν το πρόσωπο του Χριστού οι οπαδοί του Διαφωτισμού;
7. Τι προσφέρει ο Ιησούς ως Θεάνθρωπος στην ανθρώπινη φύση και ζωή;

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Ο κόσμος των ανθρωπιστών βλέπει το Χριστό ως ένα γνήσιο φορέα καλοσύνης και ανθρωπιάς.
 - α. Ποια είναι η αντίρρηση της Εκκλησίας πάνω σ’ αυτή τη θέση;
 - β. Ποια η προσωπική σας τοποθέτηση στην άποψη των ουμανιστών;
2. Πολλοί αμφισβητούν την ιστορικότητα του Χριστού.
 - α. Μπορεί κανείς να αντικρούσει την άποψη αυτή;
 - β. Στην περίπτωση που μια τέτοια άποψη αλήθευε, θα είχε κάποια επίπτωση στη ζωή της Εκκλησίας;

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Στο πρόσωπο του Χριστού ενώθηκαν:
 - α. οι δύο ιδιότητες, η ανθρώπινη και η πνευματική
 - β. οι δύο τέλειες ικανότητές Του, η ανθρώπινη και η θεία
 - γ. οι δύο τέλειες φύσεις, η θεία και η ανθρώπινη.
2. Η υποστατική ένωση των δύο φύσεων του Χριστού:
 - α. Λύνει το πρόβλημα του πόνου, ανυψώνοντας την ανθρώπινη φύση.
 - β. Αφθαρτοποιεί αποκλειστικά τον άνθρωπο.
 - γ. Εξαγιάζει τη δημιουργία και ανυψώνει την ανθρώπινη φύση.
3. Ο Διαφωτισμός αρνείται τη θεανθρώπινη υπόσταση του Χριστού, γιατί:
 - α. θεωρεί αλάνθαστο κριτήριο ανάλυσης και ερμηνείας τη λογική

- β. παραμένει στην πίστη της πρώτης Εκκλησίας
- γ. διαπνέεται από ορθόδοξο ανθρωπιστικό πνεύμα.

β) Ερωτήσεις διάταξης

Σχετικά με το ιστορικό πρόσωπο, τη θεανθρώπινη υπόσταση και το έργο του Χριστού, υπήρξαν πολλές αμφισβητήσεις από πολλές πλευρές και θεωρήσεις. Μπορείς να βάλεις σε μια χρονολογική σειρά αυτές τις αντιρρήσεις, αρχίζοντας από την αρχαιότερη;

Λανθασμένη σειρά	Σωστή σειρά
α) Κοινωνιστές (σοσιαλιστές)	α)
β) Αιρέσεις στην Εκκλησία	β)
γ) Διαφωτισμός	γ)
δ) Ψυχαναλυτική μέθοδος	δ)

γ) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

Να ενώσετε με μια γραμμή τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. (Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί ένα μόνο στοιχείο της στήλης Β)

A	B
Αρειανισμός	ο Χριστός είναι μύθος
Ερνέστος Ρενάν	Γλυκός Ιησούς
Διαφωτιστές	Απόρριψη Θεανθρωπότητας
Ρομαντικοί	Ιστορικός, αλλά παρουσιά-
Κοινωνιστές (Σοσιαλιστές)	στηκε ως Υιός του Θεού
	Ο Χριστός είναι κτίσμα
	Ο Χριστός επαναστάτης
	Ανώτερος σοφός Δάσκαλος

δ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

Θέωση, φύση, πρόκληση, προπατορικό αμάρτημα, αρμονικές σχέσεις, σωτηρία, Θεάνθρωπος, Σύμβολο της πίστεως, ενανθρώπιση.

Όπως αναφέρεται στο ίδιο άρθρο του, σκοπός της του Λόγου του Θεού είναι η του ανθρώπου. Αυτό σημαίνει ότι ο Χριστός ως λυτρωτής προσφέρει στον άνθρωπο τα μέσα της απαλλαγής του από τις συνέπειες του Μ' αυτόν τον τρόπο αποκαθίστανται οι με το Θεό, τη φύση, το συνάνθρωπο και τον εαυτό του. Η θεανθρώπινη του Χριστού προβάλλει ως μια πρόκληση και για το σύγχρονο άνθρωπο να συμμετάσχει ενεργά στον αγώνα για την πραγματοποίηση της

ε) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου “σωστό-λάθος”

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Οι Γραμματείς και οι Φαρισαίοι δέχτηκαν το μεσσιανικό πρόσωπο του Χριστού.	Σ	Λ
2. Ο Διαφωτισμός με βάση τη λογική απέρριψε τη θεανθρώπινη υπόσταση του Χριστού.	Σ	Λ
3. Ο Χριστός των ρομαντικών είναι ο “γλυκός Ιησούς”.	Σ	Λ
4. Οι κοινωνιστές υποστηρίζουν τη θεϊκή υπόσταση του Χριστού.	Σ	Λ
5. Η Δ΄ Οικουμενική Σύνοδος καθόρισε με τον όρο της τη δογματική θέση της Εκκλησίας για το πρόσωπο του Ιησού.	Σ	Λ
6. Ο Χριστός είναι το δεύτερο πρόσωπο της Αγίας Τριάδας, ομοούσιος με το Θεό-Πατέρα.	Σ	Λ
7. Η ψυχανάλυση βλέπει στον Χριστό τον αληθινό Θεό και σωτήρα του κόσμου.	Σ	Λ
8. Ο Χριστός πουθενά και ποτέ δεν έδειξε τη θεϊκή του φύση, παρέμεινε ένας μεγάλος προφήτης.	Σ	Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

Βάλτε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση και αιτιολογήστε σύντομα την επιλογή σας.

- Οι Πατέρες της Εκκλησίας και η ορθόδοξη υμνογραφία εγκωμιάζουν το γεγονός της υποστατικής ένωσης των δύο φύσεων του Χριστού, γιατί έχει ανθρωπολογικές και κοσμολογικές συνέπειες.

Σ Λ

.....
.....
.....

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

1. Τι λέει ο κόσμος για το Χριστό. Μια σύντομη έρευνα στους δρόμους της γειτονιάς. Τα αποτελέσματα θα αξιολογηθούν στην τάξη και θα σχολιαστούν από τους μαθητές.
2. Ψηλαφώντας το Χριστό μέσα στην ιστορία. Πληροφορίες με αναφορές σε αρχαίους και νεότερους συγγραφείς, γεγονότα και περιστατικά.
3. Να σχολιαστούν τα κείμενα της ενότητας και να συσχετιστούν μεταξύ τους.
4. Να εξεταστεί πώς αναγνωρίζεται το πρόσωπο του Χριστού μέσα στον κόσμο. Πώς είναι; Τι λέει; Τι κάνει; Πώς τον αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι; Τι κάνουμε εμείς; Να αιτιολογηθεί κάθε απάντηση. Ως βοήθεια μπορεί να χρησιμοποιηθεί το κείμενο του Ντοστογιέφσκι “*Μέγας Ιεροεξεταστής*”.

3. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Το πρόσωπο του Ιησού Χριστού, με βάση το βιβλίο του π. Σωφρονίου του Έσσεξ, “*Η ζωή Του ζωή μου*”, εκδ. Π. Πουρναρά.
2. Να παρουσιαστεί μια εργασία για το πρόσωπο του Χριστού, μέσα από το βιβλίο του Χ. Γιανναρά “*Αλφαβητάρι της πίστης*”, εκδ. Δόμος, Αθήνα 1984.
3. Να αναλάβουν να παρουσιάσουν στην τάξη ομάδες μαθητών χαρακτηριστικά αποσπάσματα ή και το νόημα έργων άθεων συγγραφέων, τα οποία να

αναφέρονται στο πρόσωπο του Χριστού (π.χ. του Νίτσε, Σαρτρ, κ.ά.). Τα κείμενα ή τα συμπεράσματα να σχολιαστούν και να συνδυαστούν με τη δογματική της Εκκλησίας, όσο και με τη σύγχρονη πραγματικότητα.

4. Να διαβαστούν από μαθητές επιλεγμένα κείμενα από Πατέρες της Εκκλησίας, (Δαμασκηνός, Γρηγόριος Θεολόγος, Μ. Βασίλειος), τα οποία θα εξετάζουν το πρόσωπο του Χριστού. Να γραφούν σύντομες εργασίες με αυτό το αντικείμενο, με βάση τα πατερικά έργα, και να εκτεθούν στην τάξη ή και σε περιοδικό της σχολικής κοινότητας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 8

Τι είναι το Άγιο Πνεύμα

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Ποιες έμμεσες και ποιες άμεσες μαρτυρίες από την Αγία Γραφή βεβαιώνουν την παρουσία του Αγίου Πνεύματος στον κόσμο;
2. Ποιες εγγυήσεις παρέχει στους πιστούς η παρουσία του Αγίου Πνεύματος μέσα στην Εκκλησία;
3. Ποιες δωρεές παρέχει το Άγιο Πνεύμα στη ζωή του χριστιανού;
4. Πώς μπορεί ο χριστιανός να αξιοποιήσει τις δωρεές του Αγίου Πνεύματος;
5. Ποια είναι η προϋπόθεση που απαιτείται για να κατανοήσει ο χριστιανός τη σχέση του Αγίου πνεύματος με τα άλλα πρόσωπα της Αγίας Τριάδας; Ποια είναι η συνοπτική διδασκαλία για το Άγιο Πνεύμα;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Πώς γίνεται κατανοητό ότι το Άγιο Πνεύμα συνεχίζει το λυτρωτικό έργο του Χριστού;
2. Τι είναι το Άγιο Πνεύμα, σύμφωνα με την ομολογία της Ορθόδοξης πίστης;
3. Πώς μεταδίδεται η χάρις του Αγίου Πνεύματος στους πιστούς;
4. Να αναφέρεις χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος από την γέννηση της Εκκλησίας μέχρι σήμερα.
5. Ποια είναι η συνοπτική διδασκαλία για το Άγιο Πνεύμα;
6. Τι εγγυάται η παρουσία του Αγίου Πνεύματος στην Εκκλησία;
7. Ποιο είναι το αποτέλεσμα από την ενεργοποίηση των χαρισμάτων του Αγίου πνεύματος στη ζωή του χριστιανού;

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Το Άγιο Πνεύμα είναι παρόν στην Εκκλησία την ημέρα της Πεντηκοστής:
 - α. Τι παρέχει στην Εκκλησία;
 - β. Ποια είναι η σχέση του με τον Πατέρα και τον Υιό;
2. Το Άγιο Πνεύμα μέσα στην Εκκλησία κατέχει τη θέση που είχε πριν ο Χριστός.
 - α. Ποια είναι η σχέση του με τη λατρεία;
 - β. Ποιος είναι ο ρόλος του στη διοίκηση της Εκκλησίας;
3. Κατά την τέλεση των θείων Μυστηρίων είναι παρόν το Άγιο Πνεύμα:
 - α. Πώς επενεργεί κατά τη θεία Ευχαριστία;
 - β. Ποιο είναι το κυριότερο χάρισμα που παρέχει στον άνθρωπο;
4. Η Χάρη του Αγίου Πνεύματος παρέχει δωρεές στον άνθρωπο:
 - α. Σε τι τον ωφελούν στην καθημερινή του ζωή;
 - β. Γιατί η Εκκλησία επικαλείται συνεχώς τη δύναμη και το φωτισμό του;

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Η παρουσία του Αγίου Πνεύματος στην Εκκλησία:
 - α. συμβολίζει τη σωτηρία των πιστών
 - β. συνεχίζει το έργο της σωτηρίας
 - γ. συμβολίζει την παρουσία του Χριστού.
2. Η παρουσία του Αγίου Πνεύματος στην Εκκλησία εγγυάται ότι αυτή αποτελεί θείο οργανισμό:
 - α. με σκοπό τη σωτηρία του ανθρώπου
 - β. δίνει παγκόσμια κοινωνική προβολή στα μέλη της
 - γ. επιβάλλει την υπακοή των πιστών στο θείο θέλημα.

3. Η Εκκλησία επικαλείται την επενέργεια του Αγίου πνεύματος στα Μυστήρια:

- α. Γιατί έτσι υποβάλλεται ο πιστός να πιστέψει στην αγιαστική τους αξία
- β. Γιατί με τον τρόπο αυτόν επιτελείται μυστικά ο αγιασμός των πιστών
- γ. Γιατί το Άγιο Πνεύμα φωτίζει κάθε άνθρωπο.

β) Ερωτήσεις διάταξης

Η Εκκλησία δεν είναι ανθρώπινο αλλά θείο καθίδρυμα. Με βάση αυτό το στοιχείο να βάλετε στη σωστή σειρά τα παρακάτω:

Λανθασμένη σειρά

Σωστή σειρά

α) Επιτελεί τα ιερά Μυστήρια
για τον αγιασμό των πιστών.	α)
β) Ιδρυτής της είναι ο Χριστός.	β)
γ) Το Άγιο Πνεύμα “συγκροτεί
όλον τον θεσμόν της Εκκλησίας”.	γ)
δ) Οδηγεί το “πλήρωμά” της στη
σωτηρία κατά την Δευτέρα Παρουσία.	δ)

γ) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

Να ενώσετε με μια γραμμή τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. (Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί ένα μόνο στοιχείο της στήλης Β)

A

- Άγιο Πνεύμα
- Θεός Πατέρας
- Παράκλητος
- Φώτιση Αγίου Πνεύματος

B

- Εκπόρευση Αγίου Πνεύματος
- Τρίτο πρόσωπο Αγίας Τριάδας
- Προϋπόθεση κατανόησης
- Πεντηκοστή
- Μυστήρια Εκκλησίας
- Προσφορά χαρισμάτων Αγίου Πνεύματος
- Οικουμενική Σύνοδος
- Ασκητικά ιδεώδη

δ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

“Αϊδίως”, εκπορεύεται, ύπαρξη, Πατέρας, ιδιαίτερο, τρίτο, καταληπτός, φώτιση, Αγία Τριάδα.

Η είναι επίσης προϋπόθεση για να δεχθεί ο άνθρωπος τον τρόπο που το Άγιο Πνεύμα σχετίζεται με τα άλλα πρόσωπα της, τρόπος που διαφορετικά είναι αδύνατο να γίνει από την περιορισμένη διάνοια του ανθρώπου. Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε ότι το Άγιο Πνεύμα είναι το πρόσωπο της Αγίας Τριάδας. Είναι δηλαδή Θεός όπως ο και ο Υιός. Το χαρακτηριστικό του τρόπου του είναι ότι από τον Πατέρα (χωρίς αρχή και τέλος).

ε) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου “σωστό-λάθος”

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Το Άγιο Πνεύμα “όλον συγκροτεί τον θεσμόν της Εκκλησίας”.	Σ	Λ
2. Ο Υιός του Θεού εκπορεύει το Άγιο Πνεύμα.	Σ	Λ
3. Το Άγιο Πνεύμα αποτελεί το τρίτο πρόσωπο της Αγίας Τριάδας.	Σ	Λ
4. Το Σύμβολο της Πίστεως δεν αναφέρει τίποτα για το Άγιο Πνεύμα.	Σ	Λ
5. Στην Αγία Γραφή υπάρχουν πολλές μαρτυρίες για την παρουσία του Αγίου Πνεύματος.	Σ	Λ
6. Στη λατρεία της Εκκλησίας το Άγιο Πνεύμα δεν έχει κανέναν αγιαστικό ρόλο.	Σ	Λ
7. Πρώτιστο έργο του χριστιανού είναι η ενεργοποίηση των χαρισμάτων του Αγίου Πνεύματος.	Σ	Λ
8. Στη διοίκηση της Εκκλησίας το Άγιο Πνεύμα πρέπει να παραμένει αμέτοχο, γιατί υπάρχουν οι επίσκοποι.	Σ	Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

Βάλτε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση και αιτιολογήστε σύντομα την επιλογή σας.

- Το Άγιο Πνεύμα φωτίζει τους χριστιανούς, αλλά δεν επεμβαίνει ούτε στα μυστήρια ούτε στη διοίκηση της Εκκλησίας. Τα μυστήρια αγιάζουν τον πιστό με τη βοήθεια του Πατέρα και η διοίκηση της Εκκλησίας είναι έργο και ευθύνη των επιλεγμένων για το σκοπό αυτό από τον Χριστό επισκόπων.

Σ Λ

.....
.....
.....

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. Να γίνει ανάλυση ύμνων της Πεντηκοστής και να επισημανθεί η διδασκαλία τους για την Αγ. Τριάδα.
2. Μια συζήτηση με ένα πνευματικό πατέρα για την παρουσία του Αγ. Πνεύματος στη ζωή μας. Κριτικά σχόλια.
3. Να γίνει νοηματική και μουσική παρουσίαση του ιδιόμελου τροπαρίου του Εσπερινού της Πεντηκοστής “Πεντηκοστήν εορτάζομεν....” και να βρεθεί η σχέση ανάμεσα στα εικαστικά του στοιχεία.
4. Να μελετηθεί και να αποδοθεί το νόημα του κειμένου Α΄ Κορ. 12, 4-11, από έναν μαθητή στην τάξη.

3. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Να παρουσιαστεί από ομάδα μαθητών το περιεχόμενο ή επιλεγμένα αποσπάσματα από το έργο του Μ. Βασιλείου “Περί Αγίου Πνεύματος”.
2. Να γραφεί μια εργασία για το Άγιο Πνεύμα, με βάση το υλικό του Ιερού Δαμασκηνού στο έργο του “ Έκδοσις ακριβής της ορθοδόξου πίστεως”.

3. Να συγκεντρωθούν στοιχεία και πληροφορίες για το πώς βλέπουν το Άγιο Πνεύμα Ρωμαιοκαθολικοί και Προτεστάντες. Το υλικό να παρουσιαστεί στην τάξη, να σχολιαστεί και να συγκριθεί με την ορθόδοξη πίστη για το Άγιο Πνεύμα. Είναι δυνατόν η εργασία αυτή να αποτελέσει άρθρο σχολικού περιοδικού ή και άλλου εντύπου της τοπικής κοινότητας.
4. Από τα βιβλία που έχουν γραφεί για τον πατέρα Πορφύριο, τον γέροντα Παΐσιο και τον Ιάκωβο Τσαλίκη, να συλλέξει μια ομάδα μαθητών σχετικά αποσπάσματα που θα φανερώσουν την παρουσία του Θεού στη ζωή τους, όσο και το φωτισμό που δέχτηκαν από το Άγιο Πνεύμα. Ακόμη και το τι λένε οι συγκεκριμένοι γέροντες για το Άγιο Πνεύμα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 9

Αρχή και πορεία του κόσμου

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Γράψε με συντομία τις θεωρίες που μέχρι σήμερα έχουν διατυπωθεί για τη δημιουργία του σύμπαντος και την προέλευση της ύλης. Ποιες από αυτές φαίνονται υποκειμενικές ή παράλογες, ή ακόμη και αντιεπιστημονικές;
2. Μετά από την ανάγνωση του 1^{ου} κεφαλαίου του βιβλίου της Γένεσης, ποια σημεία νομίζεις ότι είναι εκείνα που δίνουν το στίγμα της χριστιανικής διδασκαλίας για τη δημιουργία του κόσμου;
3. Τι αποκαλύπτεται μέσα από την εξελικτική πορεία της δημιουργίας που μπορεί να έχει σχέση με το Θεό;
4. Τι είναι η Πρόνοια του Θεού και πώς αυτή εκφράζεται μέσα στον κόσμο;
5. Ποιοι λόγοι θα σε έκαναν να πάρεις θέση στο πρόβλημα της οικολογικής καταστροφής;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Σε ποια ερωτήματα οφείλει να απαντά η επιστήμη και σε ποια η φιλοσοφία και η θεολογία;
2. Σε ποια ερωτήματα σχετικά με την δημιουργία του κόσμου δεν θα πρέπει η επιστήμη να δίνει απαντήσεις;
3. Ποια είναι η σημασία της φράσης «Εν αρχή εποίησεν ο Θεός τον ουρανόν και την γην»;
4. Γνωρίζεις την αιτία και τον σκοπό της δημιουργίας του κόσμου σύμφωνα με την χριστιανική διδασκαλία;
5. Ποια συνάφεια με την σημερινή αντίληψη της επιστήμης έχουν οι έξι δημιουργικές ημέρες στη διήγηση της Π.Δ.;

6. Ποια είναι η σημασία της φράσης «...και είδεν ο Θεός ότι καλόν... και ιδου καλά λίαν»;
7. Ποια στοιχεία συνηγορούν στο ότι ο Θεός δεν εγκατέλειψε τον κόσμο μετά το πέρας της δημιουργίας;

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Το βιβλίο της Γένεσης στην Π.Δ. παρουσιάζει χωρίς αντιεπιστημονικές θέσεις στοιχεία για την δημιουργία του κόσμου:
 - α. Πώς διατυπώνει την έναρξη της δημιουργίας;
 - β. Πώς κατανέμει χρονικά την εξέλιξη της δημιουργίας;
 - γ. Τι αναφέρει η Π.Δ. σχετικά με την προέλευση της ζωής στον πλανήτη μας, πράγμα που βεβαιώνεται και από την επιστημονική έρευνα;
2. Η Εκκλησία πιστεύει στην αγάπη και επομένως στην πρόνοια του Θεού για τον κόσμο:
 - α. Πώς εκδηλώνεται αυτή η αγάπη του;
 - β. Με ποιο τρόπο ο Χριστός βεβαίωσε στην επί του Όρους Ομιλία του την αγάπη του Θεού για το σύμπαν;
3. Το περιεχόμενο του βιβλίου της Γένεσης δεν είναι επιστημονική πραγματεία για τη δημιουργία του κόσμου:
 - α. Ποιες αναζητήσεις του ανθρώπου καλύπτει και μάλιστα με διαχρονική ισχύ;
 - β. Ποια διαφορά έχει από την επιστημονική έρευνα;

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Στο ερώτημα για τη δημιουργία του κόσμου η θεολογία δίνει απαντήσεις:
 - α. Στο πότε και γιατί έγινε ο κόσμος
 - β. Στο ποιος δημιούργησε τον κόσμο και πότε έγινε αυτό
 - γ. Στο ποιος δημιούργησε τον κόσμο και γιατί το έκανε αυτό.

2. Αιτία και σκοπός της δημιουργίας του κόσμου είναι:
- α. Η αγάπη του Θεού με σκοπό τη συμμετοχή των δημιουργημάτων στην μακαριότητα του Δημιουργού
 - β. Η παντοδυναμία του Θεού με σκοπό τη δημιουργία αργότερα του ανθρώπου
 - γ. Η αγαθή πρόθεση του Θεού με σκοπό να δημιουργήσει έναν τέλειο και ολοκληρωμένο κόσμο
3. Κατά τη χριστιανική διδασκαλία ο Θεός ενδιαφέρεται για τα δημιουργήματά του και μετά το πέρας της δημιουργίας:
- α. Αυτό πιστεύεται ευρύτερα, επειδή ο κόσμος στην πραγματικότητα δεν καταστρέφεται
 - β. Γιατί μετά την ολοκλήρωση της δημιουργίας η αγάπη Του γι' αυτά εκδηλώνεται ως συντήρηση του κόσμου
 - γ. Γιατί είναι αναγκασμένος νομοτελειακά να το κάνει

β) Ερωτήσεις διάταξης

Σύμφωνα με την Αγία Γραφή η δημιουργία του κόσμου παρουσιάζεται ότι έγινε σε έξι ημέρες ή έξι χρονικά διαστήματα μεγάλης διάρκειας. Μπορείς να τοποθετήσεις στη σωστή σειρά ορισμένες από τις ημέρες αυτές;

Λανθασμένη σειρά

Σωστή σειρά

α) Ημέρα κατά την οποία δημιουργήθηκε το φως.	α)
β) Ημέρα κατά την οποία δημιουργήθηκε η χλωρίδα επάνω στη Γη.	β)
γ) Ημέρα κατά την οποία δημιουργήθηκε η πανίδα που προήλθε από το νερό.	γ)
δ) Ημέρα κατά την οποία έγινε ο διαχωρισμός της ξηράς από το νερό.	δ)

γ) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

Να ενώσετε με μια γραμμή τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. (Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί ένα μόνο στοιχείο της στήλης Β)

A	B
Κόσμος	Εξαήμερος
Αιτία δημιουργίας	Αρχική εμφάνιση ζωής
«Καλά λίαν»	Η «εν χρόνω» δημιουργία
Συντήρηση του κόσμου	Χρέος ανθρώπινο
Προστασία της φύσης	Παντοδυναμία του Θεού
Εξέλιξη	Ύλη
«Εν αρχή»	Θεία Πρόνοια
«Γενηθήτω και εγένετο»	Αρμονία και σκοπιμότητα
Θάλασσα	Αγάπη του Θεού
Αγία Γραφή	
Πτηνά	
Σύμβολο της Πίστεως	

δ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

*απλούστερα, έκρηξης, φως αγάπη, εξέλιξη, συνθετότερα,
ελευθερία, θάλασσα, Βιολογίας*

Το είναι το πρώτο στοιχείο που δημιουργείται σύμφωνα με τη διήγηση της Π.Δ. και ταυτόχρονα είναι το πρώτο παράγωγο σύμφωνα με τη θεωρία της «μεγάλης». Ο κόσμος έγινε με και από το Θεό για τα δημιουργήματά του και ιδιαίτερα για τον άνθρωπο. Η δημιουργία σύμφωνα με την Π.Δ. προχωρά από τα και ατελέστερα προς τα τελειότερα και δημιουργήματα και επιπλέον η ζωή αρχίζει από τη Αιώνες μετά η επιστήμη της μιλά για παρόμοια των πραγμάτων. Αυτές οι παρατηρήσεις μάς δείχνουν ότι παρόλο που η επιστήμη ερευνά το πότε και το πώς δημιουργήθηκε ο κόσμος και η θεολογία απαντά στο ποιος και στο γιατί, η διήγηση της Π.Δ. για τη δημιουργία δεν προβάλλει αντιεπιστημονικές θέσεις.

ε) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου “σωστό-λάθος”

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Η θεολογία είναι αρμόδια να δώσει απάντηση στα ποιος και γιατί της δημιουργίας.	Σ	Λ
2. Τα σχετικά με τη δημιουργία του κόσμου δεν έχουν διαλευκανθεί οριστικά από επιστημονική άποψη.	Σ	Λ
3. Η επιστημονική έρευνα μπορεί να αποδείξει την ύπαρξη ή μη του δημιουργού του σύμπαντος.	Σ	Λ
4. Αιτία της δημιουργίας του κόσμου είναι η ελευθερία και η αγάπη του Θεού.	Σ	Λ
5. Η διήγηση της Π. Δ. για τη δημιουργία του κόσμου προβάλλει αντιεπιστημονικές θέσεις.	Σ	Λ
6. Η οικολογική ευαισθησία της εποχής μας είναι αναγκαστική και δεν έχει σχέση με την αγάπη για τη Δημιουργία.	Σ	Λ
7. Ο Θεός δεν ενδιαφέρεται για τη δημιουργία, αλλά έθεσε τους φυσικούς νόμους για τη συντήρησή της.	Σ	Λ
8. Η δημιουργία έχει δυναμικό χαρακτήρα που άρχισε από τα τελειότερα και έφθασε στα απλούστερα όντα.	Σ	Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

Βάλτε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση και αιτιολογήστε σύντομα την επιλογή σας.

1. α. Ο Θεός χρησιμοποιεί ύλη για να δημιουργήσει τον κόσμο.
β. Η δημιουργία του κόσμου έγινε από το Θεό «εκ του μηδενός», χωρίς να προϋπάρχει ύλη.
γ. Ο κόσμος δημιουργήθηκε τυχαία και αυτόματα από το μηδέν.
2. α. Ο χρόνος υπήρχε πάντοτε και δεν θα έχει ένα τέλος.
β. Για την Εκκλησία δεν υπάρχουν χρονικές κατηγορίες.
γ. Ο χρόνος αρχίζει με τη δημιουργία του κόσμου, που θα έχει και τέλος.

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

1. Ο Θεός δημιουργεί τον κόσμο – Ένας ζωγράφος δημιουργεί έναν πίνακα ζωγραφικής. Να ανιχνευθούν διαφορές και ομοιότητες.
2. Με βάση το κείμενο Ιωάν. 1,1-4 να γίνει παρουσίαση του έργου του Υιού του Θεού κατά τη δημιουργία του κόσμου.
3. Να μελετηθεί ο 103^{ος} Ψαλμός. Ποιες αρχές για τη δημιουργία του κόσμου υπάρχουν εκεί; Να συγκριθεί το κείμενο με το αντίστοιχο κείμενο της Γένεσης.
4. Να ερευνηθούν από τους μαθητές τα στοιχεία από τη διήγηση της Π.Δ. για τη δημιουργία του κόσμου που μας πείθουν ότι δεν προβάλλονται σ' αυτήν αντιεπιστημονικές θέσεις.

3. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Ποιες βασικές διαφορές έχουν οι διάφορες μυθικές κοσμογονίες από τη διήγηση της Π.Δ. για τη δημιουργία του κόσμου;
2. Ποια αντίληψη για το χρόνο παρουσιάζεται με το «εν αρχή» της παλαιδιαθηκικής διήγησης για τη δημιουργία;
Πρβλ. Ν. Ματσούκα, *Επιστήμη, φιλοσοφία και θεολογία στην Εξαήμερο του Μ. Βασιλείου*, Θεσσαλονίκη, δεύτερη έκδοση 1990, σσ. 139-159.
3. Οργάνωση συζήτησης για τη δημιουργία του κόσμου με συμμετέχοντες το βιολόγο, γεωλόγο και θεολόγο καθηγητή του σχολείου. Οι μαθητές να κατευθύνουν τη συζήτηση με ερωτήματα που θα θέτουν για απάντηση και από του τρεις καθηγητές τους.
4. Το πρόβλημα της Οικολογίας: Θεολογικές προσεγγίσεις.
Πρβλ. Ι. Ζηζιούλα, *Η κτίση ως Ευχαριστία. Θεολογική προσέγγιση στο πρόβλημα της Οικολογίας*, Αθήνα 1992 και Ηλ. Οικονόμου, *Θεολογική Οικολογία. Θεωρία και πράξη*, Αθήνα 1994.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 10

Ο άνθρωπος στο αρχικό του μεγαλείο

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Ποιες βασικές προϋποθέσεις θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την κατανόηση της διήγησης της Π.Δ. για τη δημιουργία του ανθρώπου;
2. Ποια είναι η σημασία των εκφράσεων «κατ' εικόνα» και «καθ' ομοίωσιν», καθώς επίσης «ψυχή ζώσα» και «χώμα» στη δημιουργία του ανθρώπου;
3. Ποια είναι η σημασία του «παραδείσου», της εργασίας και της εντολής να μη φάνε οι πρωτόπλαστοι από τον καρπό του δέντρου της γνώσης του καλού και του κακού;
4. Από ποια σημεία της Π.Δ. σχετικά με τη δημιουργία της γυναίκας θα μπορούσες να αντλήσεις αλήθειες σχετικές με τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία σήμερα;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Ποια είναι η έννοια των φράσεων της Π.Δ. «κατ' εικόνα» και «καθ' ομοίωσιν»;
2. Ποια είναι η έννοια της εντολής του Θεού να μη φάνε οι πρωτόπλαστοι από τον καρπό της «γνώσης του καλού και του κακού»;
3. Ποιο νόημα έχει το ότι ή γυναίκα κατά την Π.Δ. δημιουργήθηκε από την πλευρά του άνδρα;
4. Τι σημαίνει η γυμνότητα των πρώτων ανθρώπων;
5. Ποιος είναι ο τρόπος εκείνος που αποδείχθηκε λανθασμένος για να επιτύχει ο άνθρωπος τη θέωση;

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Η διήγηση της Π.Δ. για την δημιουργία του κόσμου περιέχει πολύ σημαντικά θεολογικά στοιχεία:
 - α. Ποιο είναι το νόημα των φράσεων «κατ' εικόνα» και «καθ' ομοίωσιν»;
 - β. Ποιος υπαινιγμός γίνεται μέσα από την έκφραση «ποιήσωμεν»;
2. Το περιεχόμενο του βιβλίου της Γένεσης υποκρύπτει θεολογικές έννοιες:
 - α. Τι μπορεί να σημαίνει η έκφραση πού χρησιμοποιείται για την δημιουργία του ανθρώπου από «χώμα»;
 - β. Ποιο είναι το νόημα της εντολής που δόθηκε από τον Θεό στον άνθρωπο να μη φάει από τον καρπό «της γνώσης του καλού και του κακού»;
3. Η Π.Δ. συχνά ερμηνεύεται λανθασμένα, ανάλογα με τα συμφέροντα αυτών που επιχειρούν να την αναλύσουν:
 - α. Ποιο είναι σύμφωνα με την ερμηνεία της Εκκλησίας, το νόημα στη διήγηση για τη δημιουργία της γυναίκας από την πλευρά του άνδρα;
 - β. Τι εκφράζει η διήγηση η σχετική με τη γυμνότητα του ανθρώπου;
 - γ. Ποια είναι η σημασία της έκφρασης που παρουσιάζει την γυναίκα ως βοηθό του άνδρα;

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Τα γεγονότα της Γένεσης που αναφέρονται στη δημιουργία του κόσμου:
 - α. εκφράζουν θέσεις που δεν συμφωνούν με τα σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα
 - β. εκφράζουν υπαρξιακές αλήθειες πού ισχύουν για όλο το ανθρώπινο γένος
 - γ. αποτελούν στοιχεία που είναι επιστημονικά τεκμηριωμένα και δεν επιδέχονται αμφισβήτηση.

2. Στο βιβλίο της Γένεσης οι όροι «κατ' εικόνα» και «καθ' ομοίωσιν» χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν αντίστοιχα:
 - α. Το λογικό μαζί με την ελεύθερη βούληση και την ομοιότητα των ανθρώπων μεταξύ τους
 - β. Την ομοίωση και ένωση του ανθρώπου με τον Θεό και την εικονική ομοιότητά του με αυτόν
 - γ. Το λογικό και την ελεύθερη βούληση του ανθρώπου και την πνευματική ομοίωση και ένωσή του με τον Δημιουργό του.

3. Μέσα από τη γνωστή διήγηση του απαγορευμένου καρπού στη Γένεση εκφράζεται:
 - α. Η απαγορευμένη επιδίωξη του ανθρώπου να δημιουργεί σχέσεις με το άλλο φύλο
 - β. Η δοκιμασία και η άσκηση του ανθρώπου στην επιδίωξη της θέωσης με τη χάρη του Θεού
 - γ. Η απαγόρευση του Θεού προς τον άνθρωπο να αποκτήσει πολλές και ανεξέλεγκτες γνώσεις.

β) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

Να ενώσετε με μια γραμμή τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. (Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί ένα μόνο στοιχείο της στήλης Β)

A	B
«ποιήσωμεν»	ιδιαίτερη σχέση με το Θεό
γυμνότητα	ισοτιμία δύο φύλων
πνοή ζωής	Αδάμ
χώμα	κοινωνία
«σάρκα από τη σάρκα μου»	τριαδικότητα Θεού
εντολή του Θεού	εργασία
	υλικότητα
	δοκιμασία ελευθερίας
	αθωότητα

γ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

*Τριαδικός, ενότητα, βοηθό, ισότιμη, καθ' ομοίωσιν,
κοινωνία, άνθρωπος*

Ο Θεός δημιουργεί τη γυναίκα ως του Αδάμ. Αυτό σημαίνει ότι οι δύο άνθρωποι θα αλληλοβοηθηθούν για να επιτύχουν το Η γυναίκα δημιουργείται από το ίδιο υλικό με τον άνδρα, παρουσιάζεται δηλαδή με αυτόν. Η δημιουργία της δείχνει ότι αν τα δύο φύλα δεν αλληλοσυμπληρώνονται, ο είναι ελλιπής. Ο Θεός ως αγάπη και κοινωνία προσώπων, δημιουργεί και μια ανθρωπίνων προσώπων. Από αυτή θα προέλθουν όλοι οι άνθρωποι, πράγμα που κατοχυρώνει την ουσιαστική όλων των ανθρωπίνων φυλών.

δ) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου “σωστό-λάθος”

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Τα γεγονότα της Γένεσης που αφορούν στη δημιουργία του ανθρώπου είναι ιστορικά γεγονότα. Σ Λ
2. Η «πνοή ζωής» εκφράζει τη συγγένεια του ανθρώπου με το Θεό. Σ Λ
3. Η ονοματοδοσία των ζώων από τον Αδάμ εκφράζει την ανωτερότητά του και την ευθύνη του απέναντί τους. Σ Λ
4. Ο άνθρωπος μπορεί να καταδυναστεύει τον κόσμο, αφού είναι ο κυρίαρχός του. Σ Λ
5. Η γυναίκα ως βοηθός του ανδρός είναι υποδεέστερή του. Σ Λ
6. Η γυμνότητα των ανθρώπων στον Παράδεισο εκφράζει την αθωότητα, την ασφάλεια και την ουσιαστική σχέση μεταξύ τους και με το Θεό. Σ Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

A. Χαρακτηρίστε την παρακάτω πρόταση ως σωστή ή λανθασμένη, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος). Αιτιολογήστε την επιλογή σας.

- Η εντολή του Θεού στον άνθρωπο να μη φάει από τον καρπό «της γνώσης του καλού και του κακού», δείχνει τη σκληρότητα του Θεού.

Σ Λ

B. Κυκλώστε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση αιτιολογώντας με συντομία την απάντησή σας.

1. Η εργασία του ανθρώπου στον Παράδεισο σήμαινε
 - α. την εξασφάλιση των αναγκών για την επιβίωσή του.
 - β. την προστασία για το περιβάλλον και τη διατήρηση της σχέσης του με το Θεό.
 - γ. την επιλογή του ανθρώπου να κάνει κάτι για να μην είναι αργόσχολος.
2.
 - α. Ο γάμος είναι μια κοινωνική αναγκαιότητα.
 - β. Ο γάμος γίνεται για την αποκατάσταση των ανθρώπων.
 - γ. Ο γάμος στοχεύει στον καθαγιασμό της αγαπητικής σχέσης των δύο φύλων.

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

1. Ο άνθρωπος δημιουργείται «κατ' εικόνα» και «καθ' ομοίωσιν» του Θεού. Τι επιχειρήματα δίνει αυτή η διδασκαλία της Εκκλησίας σχετικά με τη θεωρία του Δαρβίνου ότι ο άνθρωπος και τα ανώτερα πιθηκοειδή έχουν ένα κοινό πρόγονο;
2. Κατά τη γνώμη σας η εντολή του Θεού στους πρωτόπλαστους να μη δοκιμάσουν τους καρπούς του δέντρου «της γνώσης του καλού και του κακού» καταργεί, περιορίζει ή προστατεύει την ελευθερία του ανθρώπου;
3. Ποιες συνέπειες απορρέουν για την «κατ' εικόνα Θεού» δημιουργία του ανθρώπου από τη διδασκαλία του Αποστόλου Παύλου ότι ο Χριστός είναι η «εικόνα του Θεού» (Α' Κορ. 11,7. Β' Κορ. 4,4. Κολ. 1,15);

3. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Καθένας από τους μαθητές της τάξης να μελετήσει από τη μετάφραση και να παρουσιάσει τα βασικότερα σημεία ενός από τα κεφάλαια του έργου του Αγίου Γρηγορίου Νύσσης, *Περί κατασκευής του ανθρώπου* (Κείμενο, Εισαγωγή, Μετάφραση, Σχόλια από τον Αρχιμ. Παγκράτιο Μπρούσαλη, Κατερίνη, 1992).
2. Η υλιστική αντίληψη περί ανθρώπου και κριτική της υπό το πρίσμα της παλαιοδιαθηκικής διήγησης περί δημιουργίας του ανθρώπου.
3. Να γίνει μια συλλογική εργασία σχετικά με τη θέση της γυναίκας στο σύγχρονο κόσμο και να εξεταστούν α) αν η Εκκλησία με τη διδασκαλία της βελτίωσε τη θέση της και β) αν υπάρχουν περαιτέρω ενέργειες που μπορεί να αναλάβει σχετικά με το θέμα αυτό.
4. Να γίνει μια δημοσιογραφική μελέτη σε παντρεμένα ζευγάρια με το ερώτημα «γιατί παντρευτήκατε;» Οι απαντήσεις να ομαδοποιηθούν και να διερευνηθούν τα υπέρ και τα κατά κάθε απάντησης με βάση τη διδασκαλία της Εκκλησίας περί γάμου ως καθαγιασμού της αγαπητικής σχέσης ανάμεσα στο ζευγάρι.